posel zpod Žalého

6
2022
ročník
XXXII
CENA 10 Kč

ZPRAVODAJ OBCE BENECKO • PRAMENY OBECNÍ KRONIKY

obsah

z obce

Slovo starosty 3
Zápis z 1. veřejného zasedání Zastupitelstva obce Benecko 4
Středisko služeb – rekonstrukce zasněžování 11
Společenská kronika 12

z regionu

Dárky s duší Krkonoš 12
Hasiči radí občanům 15

historie

O pokladech našich předků 16
O těšení před Vánocemi 19
Jak vychovávat děti 22
Vyprávění o růžích 24
Znaky na pečetích měst a vesnic Jilemnicka 26
Půlnoční mše a koledování 29
Zatmění Boha 31

geologie

Odhalená skrytá výzdoba nitra nerostů 35

Příspěvky do prvního čísla Posla zpod Žalého zasílejte do 3. února 2023 na adresu podatelna@obecbenecko. cz

Fotografie na obálce: Hloubení rýhy prozasněžovací potrubí – foto Dominik Brožek

posel zpod Žalého

Vydává Obecní úřad Benecko, redakční rada: Rada obce Benecko.
Registr. číslo MK ČR E 12668. Podávání novinových zásilek povoleno ObSP Pardubice č. j. P/1–8190/91 ze dne 27. ledna 1991.
Za věcný a názorový obsah textů odpovídají jejich autoři.
Uzávěrka dne 10. 12. 2022. Náklad 300 ks.
Výroba: *Gentiana* Jilemnice

Slovo starosty

Vážení čtenáři Posla.

Ačkoli na téma likvidace odpadů v obci jsme již opakovaně přinesli informace v Poslu, na obecních stránkách, na jednání zastupitelstva i na informačních letácích do každého domu, stále se k tomuto vyskytují dotazy. Proto se pokusím ještě jednou vše stručně shrnout.

Svoz komunálního (směsného) odpadu nám zajišťuje firma EKO Jilemnicko, kterou si obce Jilemnicka za tímto účelem založily a samy rozhodují o jejím provozu. Odpad odvážený z každé obce se váží za každou obec zvlášť (nová svozová auta jsou vybavena vlastní váhou). Obci se pak fakturuje za skutečné množství odvezeného odpadu podle váhy a k tomu se připočítá úhrada za čas vozidla a obsluhy strávený na území té které obce.

Na základě této fakturace obce stanovují pro občany cenu za likvidaci odpadů. Buď to rozpočítají do paušální roční částky, nebo do ceny za každý vývoz popelnice. Nutno podotknout, že se nerozpočítává celá cena kterou obec platí za likvidaci odpadů, obce vždy něco doplácejí. U nás doplácíme cca 0,5 mil. Kč ročně, ale v tom je obsažena i likvidace odpadů z odpadkových košů a taky zelené kontejnery na bioodpad.

Způsobů, jak občané za odpady platí je několik. Základní rozdělení je buď paušální platba (většinou ročně), tu má z 21 obcí Jilemnicka 16 obcí. Druhá možnost je platba za vývoz, a to buď pomocí nalepeného kuponu na popelnici, nebo pomocí záznamu u vývozu popelnice na základě čipu na popelnici. Platbu za vývoz má 5 obcí v okolí včetně nás.

A teď to nejdůležitější. U nás spolu s několika dalšími obcemi máme ten nejjednodušší a také nejspravedlivější způsob, který se osvědčil za více jak 20 let. Totiž že kdo má plnou popelnici, nalepí kupon, popelnici přistaví ke svozové trase a o víc se nestará. Odpadá tím spousta papírování, je to jednoduché, jasné, přehledné. A také levné pro toho, kdo důsledně třídí odpady. Vím o rodinách, kterým při důsledném třídění stačí 120 l popelnice pohodlně na měsíc. A naopak, ten kdo tam narve úplně všechno a třídění neřeší, tomu nestačí jedna nádoba ani na týden. Pokud bychom měli paušální platby, pak by každý platil stejně, ať třídí nebo ne. Co by to bylo za spravedlivost, kdyby někdo ze zadního Levínka nebo ze Zákoutí, ke kterému se popeláři ani nedostanou jak je rok dlouhý, který pečlivě třídí a má minimum směsného odpadu, musel platit stejně, jako někdo, komu popeláři staví celý rok u baráku a do popelnice nacpe úplně všechno. Tak si to posuďte sami. Samozřejmě, může se stát, že nás časem legislativa donutí, abychom přešli taky na paušální roční platby. Ale nevím, jak to z některých lidí bude obec vymáhat, když už dnes se najdou takoví, co uzavřou smlouvu na nějakou platbu a stejně to pak nezaplatí. To by bylo exekucí.

Čas od času sice někdo přijde s nápadem, že by byl lepší ten paušál. Jsou to jednotlivci a ani nevím, co je k tomu vede. Ale pokud by tyto názory převládly, samozřejmě je to na zastupitelích, jak se s tím vypořádají.

Pro připomenutí: na 120 l nádobu patří jeden kupón, kdo má 240 l nádobu, musí lepit kupony dva. Našli se i vykukové, co to na velkou popelnici zkoušeli s jedním kupónem. Taková nádoba nebude vyvezena. Zrovna tak by neměly být nádoby naplněné tak, že z nich trčí další pytel s odpadky a víko nejde ani zavřít. Komu se odpad nevejde, může si na obci nebo v prodejně přikoupit označený pytel.

Pro úplnost ještě uvedu, jak je to s tříděnými odpady. Tak na sběrném dvoře se odevzdávají zdarma, sklo i na dalších místech v obci. Kdo nechce zajíždět na sběrný dvůr do Štěpanic, může si na OÚ koupit pytle na tříděný odpad, pytel je za 10 Kč a naplněný jej může nechat v přístřešku na tyto pytle, které jsou rozmístěny po obci. Ta desetikoruna za pytel je určena jako manipulační poplatek, protože ty pytle se pak musí svážet na sběrný dvůr.

Vše co výše popisuji platí pro občany, fyzické osoby. Jak likvidují odpad podnikatelé, na to jsou trochu jiná pravidla, která musí každá firma, každý podnikatel znát.

Jinak záležitosti odpadů má na starosti pan Zdeněk Jebavý, místostarosta obce. Takže s případnými dotazy se obracejte přímo na něho.

Vážení čtenáři. Vánoce máme za dveřmi. Můj dnešní příspěvek ale není ani trochu vánoční. Proto aspoň na závěr mi dovolte popřát vám všem hezké svátky, hezký konec roku a všem nám přeji v tom příštím roce jen samé dobré věci.

Váš starosta Jaroslav Mejsnar

Zápis z 1. veřejného zasedání Zastupitelstva obce Benecko,

které se konalo dne 23. 11. 2022 v zasedací místnosti Obecního úřadu Benecko od 17:00 hodin.

1. veřejné zasedání zastupitelstva obce zahájil pan starosta v 17:08 hodin. Přivítal přítomné hosty zasedání a zastupitele, kterých bylo přítomno 11, omluveni (J. Harcuba, M. Janatová, V. Šír a P. Wiesner).

1) Schválení a) programu zasedání, b) ověřovatelů zápisu: Ing. D. Hásková a Bc. D. Brožek, c) zapisovatelky: I. Koudelková.

   Návrh usnesení: Zastupitelstvo schvaluje a) navržený program zasedání, b) ověřovatele zápisu: Ing. D. Hásková a Bc. D. Brožek, c) zapisovatelku I. Koudelkovou.

   Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 0.

   Usnesení č. 1a), 1b) a 1c) schváleno.

2) Schválení zápisu z 23. OZ ze dne 31. 8. 2022 a ustavujícího zasedání OZ ze dne 19. 10. 2022.

   Návrh usnesení: Zastupitelstvo schvaluje zápis z 23. veřejného zasedání OZ Benecko, které se konalo dne 31. 8. 2022 a ustavujícího zasedání obecního zastupitelstva obce Benecko ze dne 19. 10. 2022.

   Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 0.

   Usnesení č. 2) schváleno.

3) Schválení rozhodování OR ze dne 5. 9., 22. 9.24. 10. a 14. 11. 2022.

   Hásková rada ze 14. 11. – zvýšení ceny Posla na 15,-Kč, proč je předplatné zvýšeno na 250,-Kč. Starosta – do předplatného je zahrnuto poštovné. **Návrh usnesení:** Zastupitelstvo schvaluje rozhodování Rady Obce Benecko ze dne 5. 9., 22. 9., 24. 10. a 14. 11. 2022.

Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 3) schváleno.

4) Pozemkové záležitosti.

a) Dlouhodobě jednáme o směně pozemků ppč. 1270/13 za pozemek ppč. 183/1 oba v k. ú. Dolní Štěpanice. Jedná se o pozemky u zastávky autobusu U mostu. Pozemek ppč. 1270/13 potřebuje vlastník přilehlé nemovitosti, naopak ppč. 183/1 potřebuje obec k vybudování chodníku.

Návrh usnesení: Souhlas se směnou pozemku ppč. 1270/13 za pozemek ppč. 183/1 oba v k. ú. Dolní Štěpanice s paní Kovářovou.

Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 0.

UsnesenÍ č. 4 a) schváleno.

b) Starosta předal slovo D. Brožkovi – v budoucnu počítáme s rozšířením turistických aktivit. Obec má možnost koupit vhodné pozemky v sousedství stávajících obecních pozemků, které by šly v budoucnu na tyto aktivity využít.

Návrh usnesení: Souhlas s koupí pozemků p. p. č. 871/1, 871/2, 874, 875, 882/8, 882/1, 889, 888, 887/1, 887/2, 1448/5,886, 885 vše v k. ú. Horní Štěpanice za 801 000,-Kč.

Výsledek hlasování: Pro 10. Proti 0. Zdržel se 1 (Smolík).

Usnesení č. 4 b) schváleno.

5) Inventarizace majetku. Inventarizace majetku rok 2022. Plán inventur 2022

Příkaz starosty k povedení inventarizace majetku k 31. 12. 2022. Fyzické inventur majetku a inventarizace ostatního majetku obce budou provedeny od 23. 11. do 31. 12. 2022. Dokladová inventarizace bude provedena v lednu 2023. Příloha plánu inventur: Inventární soupisy, pravidla pro postup při provedení inventarizace. Ústřední inventarizační komise pro rok 2022: rada obce. Předsedové dílčích inventarizačních komisí pro rok 2022: SDH Benecko – Z. Jebavý. SDH Dolní Štěpanice – P. Šochovský. SDH Horní Štěpanice – K. Tomáš. Knihovna Dolní Štěpanice a knihovna na obecním úřadě – A. Hanušová. DPS Mrklov – J. Gerstner. Středisko služeb a bufet Liška – J. Kučera. Obecní úřad, majetek pořízený od 1. 1. do 31. 12. 2022, hotovost, ceniny, materiál, ostatní majetek – D. Brožek. Dokladová inventarizace – J. Mejsnar.

Návrh usnesení: Zastupitelstvo schvaluje plán inventur pro rok 2022.

Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 5) schváleno.

6) Účetní a rozpočtové záležitosti.

a) Změna rozpočtu č. 4/2022 – rozpočtové opatření č. 4 Příjmy: přesuny mezi paragrafy: položka 4111 - 4122 Neinvestiční transfery, položka 4213 a 4216 Inves-

tiční transfery. Přesuny mezi paragrafy a položkami: paragraf: /3612, 3722, 3639, 6409/, položka: 2111 – 4999. Výdaje: Přesuny mezi paragrafy a položkami: položka 5001–6999, paragraf: 2212, 2279, 3111, 3349, 3399, 3419, 3631, 3639, 4351, 6171, 6409. Změnou č. 4/2022 rozpočtové opatření č. 4 nebudou navýšeny příjmy a výdaje rozpočtu obce.

Návrh usnesení: Zastupitelstvo schvaluje změnu rozpočtu č. 4/2022 rozpočtových opatření č. 4.

Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 6 a) schváleno.

b) Zpráva z dílčího přezkoumání hospodaření obce za rok 2022 Zastupitelé byli seznámeni se Zprávou z dílčího přezkoumání hospodaření obce za rok 2022. Zpráva z dílčího přezkoumání hospodaření obce za rok 2022 je k nahlédnutí na obecním úřadu. Při dílčí kontrole hospodaření obce za rok 2022 nebyly zjištěny chyby a nedostatky podle § 10 odst. 3 písm. b, c zákona č. 420/2004 Sb.

Zastupitelstvo bere Zprávu z dílčího přezkoumání hospodaření na vědomí.

7) Příprava stavebních akcí v obci na rok 2023. a) V příštím roce bychom připravili podklady pro podání žádostí o dotace na cestu na Levínek (Urbancovi), chodník v Dolních Štěpanicích směrem na Hrabačov a k Pile. Cesta Benecko - Dolní Benecko s odbočkou Rychlov Mladá Fronta. Je třeba vypracovat Pasport veřejného osvětlení (podmínka žádosti o dotace na VO).

Návrh usnesení: Souhlas se zadáním vypracování projektů na výše jmenované akce.

Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 7 a) schváleno.

b) Vodovod na Sychrově bude dělat VHS Turnov, budeme přispívat, současně s tím budou nové povrchy cest. Výhledově se bude opravovat cesta nad Zlatou vyhlídkou, za bývalým OÚ (k Antošovým) a cesta Roklí (Brádlerovi). V Mrklově ještě počítáme s opravou cesty Honcovi - Blažkovi.

Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.

8) Územní plánování, změna územního plánu.

a) Ve změně č. 2 ÚP Benecko projednáváme dílčí změny a upřesnění. Týká se to textové části ÚP a úpravy vymezení sportovní plochy vyvolané plánovanou výměnou technologie vleku Liška a stavebními úpravami u obecních dílen.

Návrh usnesení: 1) Úprava podmínek prostorového uspořádání stabilizované plochy OVM na pozemcích st. p. č. 173, 227 a 237 a p. č. 995/4, 995/7, 995/8, 995/16, 995/17 a 1000/4 v k. ú. Horní Štěpanice a na pozemcích st. p. ě. 208 a p. č. 1059/12 v k. ú. Mrklov spočívající ve zrušení míry využití (zastavění) a míry využití (ozelenění) z důvodu potřeby realizace dalších staveb ve stabilizovaném areálu dílen obce Benecko. 2) Vymezení stabilizované plochy OVM na pozem-

cích st. p. č. 208 a p. č. 1059/12 v k. ú. Mrklov z důvodu jejich dlouholetého užívání jako součásti stabilizovaného areálu dílen na pozemcích st. p. č. 173, 227 a 237 a p. č. 995/4, 995/7, 995/8, 995/16, 995/17 a 1000/4 v k. ú. Horní Štěpanice. 3) Rozšíření plochy pro rekonstrukci lyžařského vleku Liška spočívající ve vymezení plochy změny v krajině pro OSt na částech pozemků p. č. 912/1 a 1453 v k. ú. Horní Štěpanice a na p. č. 853 a 1682 v k. ú. Mrklov, včetně návrhu prodloužení trasy lyžařského vleku Liška v rámci této plochy z důvodu výměny zastaralé technologie vleku za novou, která vyžaduje delší prostor pro navinutí unašečů. Nejedná se o prodloužení trasy lyžařů, ta zůstává stejná. 4) Zapracování požadavků vyplývajících ze stavebního zákona. 5) Doplnění definice či specifikace pojmu bydlení v rodinných domech (hlavní využití ploch smíšených obytných venkovských). 6) Úprava a upřesnění výkladu pojmu výšková hladina zástavby a minimální velikost pozemku.

Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 0. Usnesení č. 8 a) schváleno.

b) Do další změny územního plánu máme již více než 30 žádostí. Na příštím zasedání OZ stanovíme do kdy se budou žádosti do další změny přijímat a kdy se začne s projednáváním další změny ÚP. Obecní zastupitelstvo bere na vědomí. c) Zastupitele se seznámili s vizualizací přestavby Hotelu Kubát. Investor žádá podpis memoranda o souhlasu se stavbou.

Návrh usnesení: Pro potřebné vyjádření potřebuje obecní zastupitelstvo více podkladů, požádá o ně investora.

Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 0. Usnesení č. 8 c) schváleno. d) Proběhne přestavba Lesního Zátiší, investor deklaruje, že v případě poškození komunikace stavbou zajistí a uhradí její opravu. Obecní zastupitelstvo bere na vědomí. e) V Mrklově na Hoření straně jsou již téměř třicet let v územním plánu pozemky určené k výstavbě rodinných domů. Obec minulou změnou ÚP rozsah těchto pozemků ještě zmenšila. Nyní když se zde připravuje výstavba, tak se tomu řada občanů diví, přesto že měli možnost při projednávání ÚP a jejich změn v minulosti se k tomuto vyjádřit. Nikdo této možnosti však nevyužil. **Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.**

9) Jmenování pověřeného zastupitele pro pořízení změny územního plánu.

Navržen starosta.

Návrh usnesení: Souhlas se starostou jako pověřeného zastupitele pro pořízení změny územního plánu.

Výsledek hlasování: Pro 10. Proti 0. Zdržel se 1 Mejsnar). Usnesení č. 9) schváleno.

10) Schválení zástupce obce ve Vodohospodářském sdružení Turnov. Ve většině obcí je zástupcem starosta.

Návrh usnesení: Souhlas se starostou jako zástupcem obce ve Vodohospodářském sdružení Turnov.

Výsledek hlasování: Pro 10. Proti 0. Zdržel se 1 (Mejsnar).

Usnesení č. 10) schváleno.

11) Schválení zástupce do sdružení cestovního ruchu. Navržen D. Brožek.

Návrh usnesení: Souhlas s D. Brožkem jako zástupcem obce ve Sdružení cestovního ruchu.

Výsledek hlasování: Pro 9. Proti 0. Zdržel se 2 (Brožek, Hásková).

Usnesení č. 11) schváleno.

12) Jmenování členů kontrolního výboru. Předseda výboru (A. Hanušová) navrhla členy výboru L. Mohrovou a D. Dobešovou.

Návrh usnesení: Souhlas s členy výboru L. Mohrovou a D. Dobešovou.

Výsledek hlasování: Pro 10. Proti 0. Zdržel se 1(Hanušová).

Usnesení č. 12) schváleno.

13) Jmenování členů finančního výboru. Předseda výboru (D. Hásková) navrhla členy výboru M. Erlebachovou a M. Kubinu.

Návrh usnesení: Souhlas s členy výboru M. Erlebachovou a M. Kubinou.

Výsledek hlasování: Pro 10. Proti 0. Zdržel se 1(Hásková).

Usnesení č. 13) schváleno.

14) Stanovení odměn neuvolněným zastupitelům.

a) Pro neuvolněného místostarostu je platové rozmezí dle zákona. Návrh 16 tis. /měsíčně.

Návrh usnesení: Souhlas s navrženou finanční odměnou za funkci neuvolněného místostarosty 16 tis. /měsíčně od 1. 12. 2022.

Výsledek hlasování: Pro 10. Proti 0. Zdržel se 1 (Jebavý).

Usnesení č. 14 a) schváleno.

b) Pro neuvolněné členy rady je platové rozmezí dle zákona. Návrh 3 000,-Kč.

Návrh usnesení: Souhlas s navrženou finanční odměnou neuvolněným členům rady 3 000,-Kč/měsíčně od 1. 12. 2022.

Výsledek hlasování: Pro 9. Proti 0. Zdržel se 2 (Brožek, Zelinka).

Usnesení č. 14 b) schváleno.

c) Pro předsedu kontrolního a finančního výboru byla navržena částka 1 000,-Kč/měsíčně.

Návrh usnesení: Souhlas s navrženou finanční odměnou předsedům finančního a kontrolního výboru 1 000,-Kč/měsíčně od 1. 12. 2022.

Výsledek hlasování: Pro 9. Proti 0. Zdržel se 2 (Hanušová, Hásková).

Usnesení č. 14 c) schváleno.

d) Člen obecního zastupitelstva neměl doposud žádnou finanční odměnu. Návrh i nadále bez odměn.

Návrh usnesení: Souhlas, aby i nadále členové zastupitelstva vykonávali funkci bez finanční odměny.

Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 14 d) schváleno.

e) Členové výborů vykonávali svou funkci doposud bez finanční odměny. Návrh na odměnu pro členy výborů nepadl. Bude možno se k tomuto vrátit v pozdější době.

Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.

15) Schválení příspěvku na stravné pro uvolněné zastupitele. Zaměstnanci mají nárok na stravné ze zákona, voleným uvolněným funkcionářům ho musí schválit zastupitelstvo.

Návrh usnesení: Souhlas s příspěvkem na stravné pro uvolněné zastupitele ve stejné výši jako mají zaměstnanci.

Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 15) schváleno.

16) Stanovení finanční částky na cestovní náhrady. Starosta měl doposud stanovenou paušální částku za cestovní náhrady za měsíc.

Návrh usnesení: Souhlas s paušální částkou 10 000,-Kč za měsíc na cestovní náhrady pro starostu od 1. 12. 2022.

Výsledek hlasování: Pro 10. Proti 0. Zdržel se 1 (Mejsnar).

Usnesení č. 16) schváleno.

17) Záležitosti Střediska služeb. Starosta předal slovo K. Tomášovi - připravujeme se na zimní údržbu obce, značení cest, posyp, dále příprava lanovky, obnova zasněžovacího systému, musím pochválit zaměstnance Střediska služeb. D. Brožek- chválím zaměstnance při obnově a přípravě zasněžovacího systému. J. Gerstner - o přípravě lanovky už bylo zmíněno vše, čekají nás ještě revize a školení.
Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.

18) Informace k možnosti zřízení Mateřské školy v Dolních Štěpanicích. Od občanů z Dolních Štěpanic přišel podnět na obnovení Mateřské školy v Hasičárně. Zastupitelé se seznámili s vyjádřením hygieny. Starosta seznámil přítomné s požadavky na zřízení MŠ ze zákona. Provoz školy se dle zájmu odhaduje na rok 2024.

Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.

19) Různé.

a) Končí nám smlouva na dodávku plynu. Máme dvě možnosti – uzavřít smlouvu za zastropované ceny vládou, nebo za spotové ceny. Pokud by spotové ceny

překročily zastropované ceny, v tom případě platí cena zastropovaná.

Návrh usnesení: Souhlas s uzavřením smlouvy na plyn za spotové ceny.

Výsledek hlasování: Pro 11. Proti 0. Zdržel se 0.

Usnesení č. 19 a) schváleno.

b) Byl podán požadavek na KRNAP k přeložce vedení VN elektřiny v centru Benecka do země. Obecní zastupitelstvo bere na vědomí. c) Odpady v obci jsou řešeny pytlovým a známkovým systémem, přišel nám email od občana na okamžité zrušení tohoto systému a nahrazení ho paušální částkou místního poplatku, starosta přečetl. Diskuze: současný systém je spravedlivější, každý platí pouze za ten odpad, který skutečně vyprodukuje a navíc systém více motivuje k třídění odpadů. Kdo důsledně třídí odpad, je pro něho stávající systém i levnější. Pokud v budoucnu bude převažovat poptávka po zavedení paušální platby, je možno se k jednání vrátit.

Návrh usnesení: Souhlas se změnou plateb za likvidaci odpadů na roční paušál v naší obci.

Výsledek hlasování: Pro 0. Proti 11. Zdržel se 0.

Usnesení č. 19 c) neschváleno.

d) O. Smolík – radar v Dolních Štěpanicích už měří? Starosta – zatím ne, bude ještě posunut doprostřed rovinky, pak bude měřit.

Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.

e) M. Kubina – budou se na příští rok zdražovat odpady? Starosta – zdražení nepředpokládáme, chceme udržet cenu danou stávající vyhláškou.

Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.

f) Smolík – jak se bude řešit nájezd na obecní cestu u p. Měchury na Dolním Benecku? Starosta – s p. Měchurovi byla v uplynulých letech předložena různá řešení ze strany obce. Všechny návrhy byly z jeho strany zamítnuty. K. Tomáš – také jsem se to s ním snažil řešit, ale bez výsledku. O. Smolík – vezmu si podklady a p. Měchuru navštívím jako zastupitel a pokusím se s ním nalézt řešení.

Obecní zastupitelstvo bere na vědomí.

20) Závěr. Starosta poděkoval přítomným za účast a v 20:35 ukončil zasedání zastupitelstva.

Kdo má zájem o práci ve volební komisi v prezidentských volbách ve dnech 13. a 14. ledna 2023 a 27. a 28. ledna 2023 volejte p. Koudelková tel.: 481 582 625

Středisko služeb – rekonstrukce zasněžování

Transport podzemní šachty zasněžovacího řadu

Usazování kompresoru zanšěžovací tyče

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

Jubilea v září 2022

Mejsnar Jaroslav, Štěpanická Lhota	88 let
Šírová Alžběta, Benecko	85 let
Šír Miroslav, Horní Štěpanice	84 let
Faistaver Jiří, Dolní Štěpanice	81 let
Záhorová Alena, Benecko	77 let
Brožková Věra, Dolní Štěpanice	70 let

Jubilea v říjnu 2022

Harcubová Emílie, Mrklov	88 let
Faistaverová Radmila, Dol. Štěpanice	83 let
Koudelková Zdeňka, Do. Štěpanice	82 let
Nováková Marie, Do. Štěpanice	82 let
Spanilá Libuše, Hor. Štěpanice	78 let
Hanč Petr, Benecko	75 let
Jeriová Stáňa, Mrklov	70 let

Dárky s duší Krkonoš

Vánoční dárky k radosti i užitku, jejichž koupí podpoříte místní a spolu s kterými darujete i kousek krkonošské tradice… To jsou certifikované originální produkty, snoubící lásku a úctu k řemeslu i horám. Nebo raději darujete duševní potravu? Pak nepřehlédněte nové publikace místních autorů, které přinášejí řadu vzpomínek těm, co s horami spojili svůj život. A rozšíří obzory nám, kteří se o Krkonoších ještě máme mnohé co učit.

K počtení na dlouhé zimní večery

Jan Luštinec, věhlasný historik a jedinečný vypravěč, vás prostřednictvím dvou nových publikací pozve do kraje neodmyslitelně spojeného s řekou Jizerou. Kniha „**Toulky pojizerskou minulostí“** vypráví příběhy obcí na řece ležících. Publikace **„LOKÁLKA**“ vás proveze po jedinečné trati Pojizerský Pacifik a přiblíží historii této železnice, která se klikatí údolím řeky z Martinic až do Rokytnice.

Autorka Danka Šárková vás v knize „**Krkonoše, seznamte se**“ vrátí v čase a prostřednictvím fotografií a příběhů ukáže drsný i krásný život na horách v dobách dávno minulých.

Komiksy jsou mezi dětmi oblíbeným uměleckým médiem. Ty starší tak potěší **„Příběhy z Krkonoš“**, do nichž Jiří Louda přepsal a Tomáš Chlud do komiksů zpracoval nejvýznamnější události krkonošské historie.

Regionální produkty

Říká se, že hory naučily jejich obyvatele pracovitosti, houževnatosti, trpělivosti a kreativitě. A přesně takové jsou jejich výrobky. Pokud tedy sáhnete po dárku, který je opatřen certifikátem Krkonoše – originální produkt®, nemůžete udělat chybu.

Odkaz tradičních krkonošských řemesel

Příběh **perličkových ozdob** píše firma Rautis v Poniklé. Originální, ručně vyráběná ozdoba, ozvláštní každý stromek a radost z ní se bude odrážet nejen v dětských očích.

Paní Martina Poliaková provozuje **Dům pod jasanem**, kde zároveň zpracovává ovčí vlnu na historických i nových ručních stavech v drobné hřejivé dárky i dekorace. Doslova roztomilé, ručně šité a malované zástěrky, chňapky, taštičky a mnoho dalšího vyrábí dílna **HAMA** v Lánově. To jsou dárky, které zahřejí tělo i duši.

Dobroty pro krásný adventní čas

Ja-mík od babičky Jarušky vám osladí život, zrovna tak tradiční **Krkonošské bobky** cukrárny Grand Lada, vyrobené na vlas přesně podle původní, sto let staré receptury. Chutné a navíc zdravé jsou **Babiččiny sirupy** – nechte si poradit přímo od paní Suškové, který pomůže právě na ty vaše neduhy. Horká **medovina** zahřeje i po dlouhé procházce, zvlášť ta Krkonošská od firma Apikor z Rudníku. Na silvestrovské jednohubky zkuste klobásy z Biofarmy Pod Hájkem a na chlebíčky jejich **bio maso.** S přáteli a rodinou se sejděte nad šálkem **dobré kávy** od trutnovské pražírny Volkafe a zkuste k ní i jejich pralinky.

Šperky, které jinde nekoupíte

Z mědi a drahých kovů tvaruje Daniela Roudná **spirálky** a sestavuje do nejrůznějších typů šperků. Určitě je nepřehlédnete na adventních trzích. A stejně nepřehlédnutelné budou i na jejich nositelkách. **Vinuté perle** nejrůznějších barev a velikostí vyrábí Hana Šebková ve Špindlerově Mlýně a Dana Augustová na Malé Úpě. Perličky zvané „vinutky“ poté skládají do náramků, náhrdelníků nebo náušnic.

Kde nakupovat?

Mnoho z uvedených publikací a produktů nabízejí krkonošská informační centra. Další lze objednávat i online - aktivní odkazy najdete v našem článku na webu www.krkonose.eu/darky-s-dusi-krkonos. Některé výrobce jistě potkáte na adventních trzích v krkonošských městech a obcích.

Nevybrali jste z našich tipů? Podívejte se na stránky www.regionalni-znacky.cz/krkonose, kde najdete další certifikované výrobky a zážitky.

Alena Cejnarová | Krkonoše – svazek měst a obcí

Destinační společnost pro TO Krkonoše

ADRIANA HYLMAROVÁ

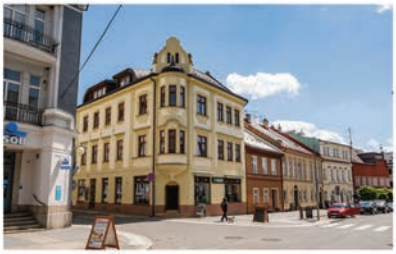
adriana.hylmarova@nextreality.cz

+420 608 406 606

@ahrealitnimaklerka

REALITY A FINANCE POD JEDNOU STŘECHOU

- VÝKUPY NEMOVITOSTÍ DO 48 HOD
- ODHADY NEMOVITOSTÍ
- PRODEJ I PRONÁJEM
- KOMPLETNÍ FINANČNÍ SLUŽBY

NEXT REALITY pobočka Vrchlabí
Krkonošská 153
543 01 Vrchlabí
www.nextreality.cz/adrianahylmarova

NEXT | REALITY
VRCHLABÍ

HASIČI RADÍ OBČANŮM

Topná sezóna začala, nezapomeňme na vyčištění komína!

Topná sezóna začala. Pamatujte, že pokud jste si ještě nenechali vyčistit komín, tak je nejvyšší čas sehnat si kominíka. Pozvat bychom si ho měli v každém případě po dokončení stavby nebo při zapojení nového spotřebiče do komínového tělesa, než poprvé zatopíme, tak aby nám provedl revizi.

Zásady požární bezpečnosti při provozu komínů a spotřebičů paliv jsou pro fyzické osoby, podnikající fyzické osoby i pro právnické osoby obsaženy v ustanovení § 43 – 47 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně a vyhlášce č. 34/2016 Sb., o čištění kontrole a revizi spalinové cesty. V souladu s uvedeným nařízením si každý musí počínat tak, aby při provozu komína a kouřovodu – spalinové cesty a spotřebiče paliv nedocházelo ke vzniku požáru, kdy „provoz spalinové cesty se považuje se vyhovující z hlediska ochrany zdraví, života nebo majetku osob, jestliže se čištění, kontrola a revize spalinové cesty provádí způsobem podle zákona o požární ochraně".

Kontrola a čištění spalinové cesty se provádí ve stanovených lhůtách, které jsou závislé na druhu paliva a výkonu připojeného spotřebiče. Svépomocí lze provést pouze čištění spalinové cesty, k níž je připojen spotřebič o výkonu do 50 kW včetně. Kontrolu spalinové cesty však může provést jen kominík. O provedené kontrole spalinové cesty musí kominík vyhotovit Zprávu o provedení čištění a kontrole spalinové cesty. Pokud čištění prováděla svépomocí podnikající fyzická osoba nebo právnická osoba, musí o tomto čištění učinit písemný záznam.

Revizi smí provádět jen držitel profesní kvalifikace kominík – revizní technik spalinové cesty. Zda má dotyčná osoba příslušnou kvalifikaci si lze ověřit na stránkách MV GŘ HZS ČR: https://aplikace.hzscr.cz/ revizni-technik-spalinovych-cest/. O výsledku revize vyhotoví Zprávu o revizi spalinové cesty, jejíž nedílnou součástí je Technický protokol revize spalinové cesty. Revize musí být provedena vždy před uvedením nové spalinové cesty do provozu nebo po každé stavební úpravě komínu, při změně druhu paliva připojeného spotřebiče, před připojením spotřebiče paliv do nepoužívané spalinové cesty, před výměnou nebo novou instalací spotřebiče paliv (výjimka uvedena ve vyhlášce), po komínovém požáru, při vzniku

trhlin ve spalinové cestě, jakož i při vzniku podezření na výskyt trhlin ve spalinové cestě.

Lhůty k provedení čištění a kontroly jsou uvedeny v příloze č. 2 vyhlášky č. 34/2016 Sb. o čištění, kontrole a revizi spalinové cesty: https://www.hzscr.cz/clanek/cisteni-kontrola-a-revize-spalinovych-cest.aspx

A nakonec pár praktických informací. Za samotnou kontrolu komína zaplatíte zhruba 500,– až 1000,– korun. Pokud pravidelné kontroly či revizi komínu zanedbáváte, porušujete tím zákon o požární ochraně a dopouštíte se přestupku. Pokud Vás správní orgán vyzve k předložení Zprávy o provedení čištění a kontrole spalinové cesty a Vy pravidelnou kontrolu neprovádíte, můžete dostat pokutu za nesplnění zákonem dané povinnosti. Pokuta bývá zpravidla vyšší než částka za provedenou kontrolu kominíkem. Závažnější problém však nastává ve chvíli, kdy dojde k požáru sazí v komíně a k následnému rozšíření na konstrukci stavby. Nejen, že zaplatíte pokutu za nesplnění zákonných povinností, ale pokud v takovém případě pojišťovna zjistí, že komín neměl platnou revizi a nebyly pravidelně prováděny kontroly, neposkytne Vám tak následně pojistné plnění, nebo bude plnění krátit.

Nezapomeňte, prevence je řešení, které se vyplatí!

autor: **kpt. PhDr. Tomáš Beneš, plk. Mgr. Michaela Stará**
HZS Libereckého kraje

O POKLADECH NAŠICH PŘEDKŮ

Vážení čtenáři Posla zpod Žalého. Tentokrát Vám budeme vyprávět o hodináři, který pocházel ze starého jilemnického rodu a jmenoval se JOSEF FRANTIŠEK POCHOP. O jeho životě a práci víme jen velmi málo, ale něco přece. Víme, že bydlel v letech 1830-50 v Jilemnici a vlastnil dům čp. 202 v dnes již zaniklé čtvrti Za Vodou. Tam byla i jeho dílna, kde se věnoval v první řadě výrobě hodin a to lidových i luxusních, špičkově propracovaných kusů hodin stolních, sloupkových, krbových, nástěnných i skříňových. JOSEF FRANTIŠEK POCHOP vyrobil i stroj věžních hodin, které jsou umístěny v jilemnické radniční věži od roku 1842, v té době měly dva ciferníky. Od roku 1851 mají celkem 4 ciferníky a od roku 1854 byl stroj doplněn o čtvrťové odbíjení s opakováním, čímž se tyto hodiny zařadily mezi strojově nejpropracovanější v evropském měřítku… Tímto faktem se hodinář Pochop řadil mezi významné hodináře, tvořící svá umělecká díla i pro nejvyšší elitu. Pan Pochop byl Čech, přesto se setkáváme i s hodinami, kde je signován jako Franz: Jos Pochopp in Štarkenbach. Znamená to, že své skvosty dodával do širokého okolí. Je tedy paradoxem, že jeho dílna i firma později upadá a po roce 1850 zaniká. Důvody zániku a další osud tohoto mistra hodináře nám nejsou bohužel známy.

BIEDERMAIERSKÉ SKŘÍŇOVÉ HODINY FRANZ POCHOP IN STARKENBACH

Jedná se o luxusní stojací (skříňové) hodiny, vysoké 2 metry a 30 centimetrů se čtvrťovým odbíjením a týdenním chodem. Hodiny byly vyrobeny okolo roku 1830-40 pro náročnější klientelu, jako šlechtické rody, bohaté měšťanstvo, církevní hodnostáře, též mohly stát v parádním pokoji bohatého kupce, nebo mlynáře. Jak už to u luxusních hodin bývá, je výrobce signován na ciferníku hodin. Ciferník má měděnou základnu upravenou smaltováním se sklovitou povrchovou glazurou a je upevněn na mosazné základové desce. Okolí ciferníku je v rozích zdobeno mosaznými plastikami s florálním motivem. Tyto prvky nesou zbytky stop po zlacení v ohni. Horní části základové desky vévodí kruhová malba ostrovního zámečku a po stranách jsou dva malé kruhové terče s ručkami (regulace odbíjení). Celý tento ciferníkový komplet svým vzhledem připomíná barokní hodiny, včetně subtilní a elegantní skříně hodin, známých zejména z druhé poloviny 18. století (ANGLIE). Skříň hodin je dřevěnná, opatřená silnostěnnou dýhou cizokrajné kořenice rovníkové Afriky (vřesovec a dub bahenní). Lucerna hodin je prosklená jak z čelní strany, tak na obou bocích. Na dveřích skříně je skleněná čočka, kde můžeme vidět pohybující se kyvadlo hodinového stroje. Jedná se o hodinový stroj s kotvovým krokem a čtvrťovým odbíjením do ozvučných spirál-gongů, který je vybaven početníkovým systémem programace odbíjení a pákou pro spuštění opakování odbíjení (v nočních hodinách). Tyto hodiny jsou nyní v majetku Krkonošského muzea v Jilemnici. Byly zakoupeny od občana z Jilemnice, který hodiny obje-

vil v přilehlém okolí Prahy, zakoupil je a nechal nákladně zrestaurovat, po nějakém čase je nabídl Krkonošskému muzeu v Jilemnici. Muzeum v roce 2014 vyhlásilo veřejnou sbírku za účelem zakoupení těchto hodin, pořizovací cena (132 000 Kč) byla totiž mimo možnosti muzea. Cena těchto hodin je vyšší, ale prodávající učinil cenový ústupek vzhledem k patriotismu ke Krkonošskému muzeu v Jilemnici.

Děkuji Krkonošskému muzeu v Jilemnici, za svolení k fotografování exponátu hodin.

CO HRABĚ HARRACH DAROVAL

Jan Nepomuk František hrabě z Harrachu (1828-1909) byl český šlechtic, politik, mecenáš a podnikatel, známý svou štědrostí, velkorysostí a kladným přístupem k prostému lidu. V dobách, kdy pobýval na svém zámku v Jilemnici a pracovali v jeho službách lidé z našeho okolí, byli za dobré služby odměňováni věcnými dary. Uvádíme zde dva reálné příklady. Jde o sloupkové hodiny v luxusním provedení období biedermeierského, které se dostaly darem do majetku rodin od nás kolem roku 1870. Jedny jsou kompletně zrestaurovány, druhé na generální opravu čekají.

Marcel Ryba z Benecka.

O těšení před Vánocemi

Miloš Gerstner starší

Tenhle čas už během listopadu byla velká posedlost. Prožívaly ji děti, které se těšily na Ježíška, tátové a mámy se těšili na dětskou radost a dědové s babičkami na vnoučata, protože při jejich smíchu mládli a osladili si dny vzpomínáním na svoje dětská léta. Tenkrát dárky nebývaly hlavním důvodem pro radostnou zvěst. Flanelová košilka, boty nebo ponožky patřily do dětské výbavy samozřejmě během roku, i bez štědrovečerního posvěcení. My, prostí lidičkové, jsme se těšili zejména na krásnou pohodu, k níž patřilo posezení s přáteli pod betlémem, zpívání koled, vůně vánoček a houbovce a ještě něco tajemného, taková příjemná atmosféra, kterou jsme byli obklopeni.

Já jsem prožil dětství až do šesti let u dědy a babičky u Martinů na Benecku, pak jsem už byl ve Vrchlabí u rodičů, ale stejně jsem utíkal v sobotu na Benecko. Ve Vrchlabí jsem chodil do české menšinové školy, jako můj o dva roky starší bratr Véna. A my kluci jsme samozřejmě oceňovali těch deset dní prázdninového volna. Ale vlastním vánocům předcházely i doprovodné radosti, což byl hlavně sníh. Jenže dnes už nějak neplatí vzpomínka spisovatelky Boženy Němcové, že za týden po Dušičkách babička budila děti a těšila je tím, že přijel svatý Martin na bílém koni. Ale ten teď nejezdí na čas. Sníh, Mikuláš s andělem a čerty a klouzačky patří také do té předvánoční nálady, mlha a svíčky si měly odbýt své panování kolem Dušiček. Díky tomu, že mráz spálí někdy bílý opar dne na jiskřivě krásnou jinovatku a zahalí stromy do krajkových košilek.

V předvánoční době jsem se taky těšil na vystřihovánky a slepování domečků. Aršík sice stál dvacet haléřů, za korunu jich bylo pět, pět domečků nebo pracných zámečků někde z Alp nebo z Porýní. Modely českých chaloupek byly k dostání až po válce. Slepování těch hraček byla taková betlémácká zábava, určitě bych se tím nezabýval v létě, ale i na ně jsem se těšil. Jenže tohle těšení velmi často utlumil „postarbajt".

„Postarbajt", to byl pracovní úkol na honem, honem. Maminka doma obrubovala kapesníky pro firmu Menčík. Kapesnikárna byla tam, kde je dnes vedle bývalé Menčíkovy vily přes silnici Domov důchodců. A právě v adventním čase přicházela k nám domů slečna z „comptoiru" Menčíkovy šátkárny vedené panem Jiroušem, nesla pětituctový balík kapesníků a „prosím vás, honem, honem, ty šátky musí jít ještě tenhle týden do Anglie".

Teď, když se kluci mohli těšit na vykrajování zázvorek, maminka musela všeho nechat, sednout ke stroji a šlapat a šlapat, motorky tenkrát ještě nebyly. Nohy ji bolely, prsty brněly, oči se zanítily. Pod námi bydleli Pavlíčkovi, paní dělala v Goldschmidově továrně, chtěla se vyspat, ale nad hlavou jí do půlnoci drnčel šicí stroj. Tatí-

nek jej sice podložil gumovými špalíky, ale nic platné, stroji neporučíš. A to u jednoho svazku šátků slečna ze šátkárny obvykle nezůstala, takže jsme se všichni i s paní Pavlíčkovou několikrát těšili, až bude těch „postarbajtů" konec. To obrubování tenkrát bylo tuze pracné, ne jako teď, když kapesník vypadne z automatu, veze se do žehlírny a hned do skládárny a odtud do té Anglie. Kapesníky se obšívaly ažurovým stehem, do rohu šátku se křížily vždy dva švy, celkem osm dvojic konečků a ty se musely pěkně zauzlíčkovat, aby se švy nerozběhly. A tenhle úkol připadl mně a staršímu bratrovi. Po návratu ze školy jsme zasedli ke stolu a uzlíčkovali a uzlíčkovali a těšili se, že tohle už určitě bude poslední „postarbajt". A stejně to bylo pěkné. Zpívali jsme přitom koledy, a když se tatínek vrátil z práce, pobroukával si s námi. Nota mu sice někdy ujela, ale zpíval si, protože se uměl těšit.

Někdy se stávalo, že i on se vracel z práce hodně pozdě. Před Vánocemi i auta šla hodně na odbyt. Auto od Peterů, to neseběhlo z linky hotové i s klíčky. Ono vlastně každé bylo jiné, linka tenkrát nebyla. Pan Čeněk Kouba, kolářský mistr, nakreslil plánek, jeho parta sesadila dřevěné části karoserie, tatínek se svou partou vykoval spoje a zpevnil jimi dřevěný rám, pan Pavlíček s čalouníky sešíval pérová sedadla, pan Štučka řídil lakýrnické práce. Všimněte si, jak jsem se naučil všude říkat pan a paní. Byl jsem totiž od tří měsíců stáří do šesti let, jak jsem už říkal, vychováván u dědečka na Benecku, tam se každý oslovoval strejčku. Ale jakýpak já jsem tvůj strejček, říkal mi nejeden soused, takže jsem byl maminkou ostře sledován, nahradil-li jsem už strejčka pánem.

Všichni jsme se těšili, až se večer tatínek vrátí z továrny, ale obvykle jsme jeho návrat zaspali. Tatínek se zase těšil, že v sobotu bude výplatní sáček těžší, maminka se těšila, že jí mezi prací pěkně vzešlo těsto na štědrovnice.

Jednou ke konci dvacátých let vázl odbyt aut. Asi se bude propouštět, sýčkovali mnozí. Skupinka českých dělníků jela do Prahy na jakési ministerstvo, tatínek byl mezi nimi. Přivezli objednávku na poštovní autobusy. To bylo radosti, to bylo slávy! A těšení!

Každý pátek a úterý večer jsme chodili cvičit do sokola. Tělocvična byla v dnešní Dukle. Ulice byly jen spoře osvětleny, nažloutlá záře neprosákla mlžnou tmu, lidé seděli doma, kriminálníci a mafiáni tenkrát ještě nebyli. Pořádek udržovalo asi pět městských policajtů, takových obstarožních strajců s vysokými komínky na hlavách, ti většinou posedávali ve Sklípku; opravdu se nebylo čeho bát, a tak jsme si strašidla vymýšleli. Třeba že po Vrchlabí jezdí velké černé auto a chytá děti, už se jich mnoho ztratilo. Nebo: na mého brášku skočil takový černý chlap, oči měl červené a zuby jako šelma. Nevěříš? Tak si dej pozor, v téhle době už zakousl tři holky. (Že by Dracula Vrchlabiensis?) Pak si zase někdo vymyslel, že ve stoce pod silnicí u školy je rozčtvrcené lidské tělo, i zápach je tam cítit. (Byla to jen vůně mláta z pivovaru.) Takovéhle horory také patřily do předvánočního těšení, v lednu si na ně

nikdo nevzpomněl. Ale byly to nutné kontrasty radostného ladění.

Na kateřinský jarmark koncem listopadu si maminka vždycky udělala chvilku času. Věřila packým ševcům a na klucích všechny boty jen hoří. I mně koupila boty, takové, na které se dalo nazout huitfeldské vázání. Dosud jsem jezdil jen s krkonošskými pantofli, z nichž se boty vyzouvaly, každou chvilku jsem musel vyklofávat zpod podpatku sníh. Tenkrát jsem udělal tatínkovi radost jako herec na jevišti. Tatínek totiž vysekal v továrně „pakny" na vázání, pan Majtner je pocínoval, pan Jindra Novák ušil řemínky. To všechno se dělo s vědomím nejen továrníka Petery, ale i mým, protože mně podával přesné zprávy kamarád Toník Pavlíček. V dílně jeho tatínka se ten dárek připravoval. A já jsem pak na Štědrý večer sehrál takový krásný herecký výstup, že ještě dnes jsem na něj pyšný. Tatínek byl rád, že mám takovou radost, že mně přidal ještě korunu na aršíky s domečky. Jenže to už právě napadl sníh, den se pročistil, kdepak nějaké vystřihovánky! Teď, když mám lyže s pravým Huitfeldem, budu si hrát jako holčička?

Všechno se nakonec zvládlo, i zázvorky a perníčky maminka po nocích upekla. A tak o Štědrém dnu se celá rodina vypravila k dědečkovi a babičce a k strýcům a tetám na Benecko. Já jsem tam býval obyčejně o dva dny dříve, dědeček pro mne poslal tetu, ať už jdu, že prý se na mne těší, že mu musím pomoci stavět betlém. Tatínek přivezl na „rejdovačkách" vánočky a klobásy a cukroví, maminka nějaké ponožky a teplá trika dědovi a babičce a pořádný kus masa (obvykle koňského), nebudeme přece staré lidi vyjídat. (Koňský řezník se jmenoval Dont, měl krámek v nejmenším domečku v ulici Karoliny Světlé.)

O tom, jak těšení došlo svého naplnění, jsem psal už v minulých letech. Štědrý večer ve staré benecké chalupě, to byl elixír života silný jako ten z Věci Makropulos. Všichni omládli, všichni si prodloužili životy, protože pili z poháru lidských radostí.

Dnes, když chci zaplašit při těžkém usínání chmury, představím si starou světnici, čtyřmetrový betlém, dvě desítky lidských bytostí, celý rod a jeho tradice; jablka na věštění nekrájíme, chceme být přece šťastní, jen o půlnoci bychom se chtěli jít ven napít ke korytu, protože voda se v tu dobu promění ve víno. Nikdy jsme se té půlnoci nedočkali. Já vlastně ano. Bylo na Štědrý večer roku 1938 v malém posádkovém městě na jižní Moravě. Hodně jsem se ho tenkrát napil. To proto, že jsem se nemohl těšit, od domova jsem byl oddělen hrabačovskou pohraniční závorou.

Loni před Štědrým večerem jsem šel kolem domova důchodců. Stařečkové a stařenky tam seděli v dlouhé chodbě na lavičkách. Těšili se také? Snad by na to nejlépe odpověděli jejich synové a dcery.

Ze strojopisného konceptu z pozůstalostního archívu autora

Jak vychovávat děti

O dětské hře

pokračování
Miloslav Rychlovský

Dítě zachází s hračkami jako se živými bytostmi. I když časem přestane věřit, že je hračka živá, jeho obrazivost mu tento nedostatek plně nahradí. Dítě pak samo za hračku myslí, odpovídá, ptá se, jedná.

S hlediska dospělých se to jeví jako hra, s hlediska dítěte, je to však vážná činnost, která mu působí někdy radost a příjemnou zábavu, jindy starosti. Dítě mluví o svých hrách a hračkách s naprostou vážností, a dovedou-li s ním dospělí o jeho věcech stejně vážně rozprávět, otevře se jim jedinečný pohled do dětské duše. Jak neuvěřitelná je nám myšlenka, že i my byli takoví! A přece je to pravda. Vychází z toho velmi důležitý poznatek, jenž je základní vychovatelskou pravdou: že totiž dětská duše není zmenšená duše člověka dospělého, ale že je jiná.

Hra do šestého až sedmého roku nejlépe vyhovuje tělesným i duševním potřebám dítěte. Především mu opatřuje pohyb a dává mocné podněty jeho fantazii a napodobivosti. Dítě nevydrží tiše sedět a přemýšlet. Taky nevzpomíná na to, co bylo, ani netvoří plány do budoucnosti. Žije jen přítomností a zajímá se pouze o to, co může uchopit a hrát si tím: svlékat, oblékat, šít, modelovat, vystřihovat, kreslit. Zdravé dítě je velmi pracovité. Rádo se na práci dívá, samo chce pracovat. Hra nejlépe podporuje jeho pracovitost a tvořivost, čímž zabraňuje lenosti a nudě. Dítě se hrou zdravě unaví, chutná mu jíst, dobře pak spí, zejména může-li si hrát na zdravém vzduchu.

Co to znamená pro jeho život! Dítě, které modeluje, dělá z písku tunely a bábovky, vycvičí si tak prsty, že není třeba zvláště je učit šněrovat boty a zapínat šaty. Také tužku umí lépe držet. Které si hrálo na slepou bábu, nebojí se tolik tmy, a zabloudí-li, nepropadne tak snadno sklíčenosti. Hra především bystří smysly. Na tom, jak jsou vycvičené smysly, záleží pak především na chápavosti a prospěchu ve škole. Hra je proto nejlepší přípravou na školu, mnohem lepší, než vtloukají-li dospělí dětem v předškolním věku násobilku, písmena nebo evangelium. Co škola žádá po rodičích, je, aby jí poslali dítě zdravé, správně živené, tělesně i duševně vyspělé a obratné, čistotné, bystrých cvičených smyslů - ostatní je její starost. Přirovnává-li se výchova k setí, jsou úlohy rozděleny přibližně takto: rodiče připravují půdu, škola je rozsévač a dítě jednou bude sklízet úrodu.

Hra má též velký umravňující význam. Dítě si hračky vypůjčuje a svoje zas půjčuje. Tím odvyká sobectví a stává se bytost sociální. Nemá-li dítě příležitost, aby si hrálo, znamená to vždy poruchu v jeho vývoji. Zločinci často vypovídají, že si v mládí nehráli.

Poněvadž je hra v předškolním věku skutečným povoláním dítěte, měli by městští lidé, kteří mají zahrádku, pamatovat nejen

na tvarování zákrsků a na zeleninu, ale také na kus trávníků, kde by jejich dítě mohlo skákat, válet se a dělat kotrmelce.

ím více by na to měla pamatovat obce. Amerika nás v tom předešla a dala nám cennou zkušenost. Města, jež postavila plovárny a hřiště, mají menší počet pouličních úrazů a menší zločinnost mládeže. Hřiště je lepší výchovný prostředek než vyčítání, kázání a metla.

Třeba ještě povědět několik slov o tom, jaké hračky se mají kupovat dětem. V této věci se rodiče často dopouštějí omylů. Nejčastější je ten, že kupují hračky příliš drahé a propracované. Půlmetrová panna krasavice skvěle nabarvená a vyšňořená upoutá na chvilku. Ale co potom s ní? Dítě se nechce na hračku jen dívat: chce si hrát: šít a prát na panenku šatičky, svlékat ji a oblékat a někdy se jí potají podívat do bříška. Něco takového s drahou pannou udělat nesmí. Proto ji brzy dítě odloží a vezme si polínko, zamotá je do hadříků a má pannu, jaká se mu líbí. Rodiče to nechápou a zlobí se. Je třeba vědět, že dítě má mocnou fantazii, která je pobízí, aby samo něco tvořilo. Na panně krasavici není co tvořit. Ale z válečku a hadříků si může podle libosti udělat čerta, hned pannu nebo medvídka. Proto kupujme hračky laciné, ale dost pevné, s kterými by si děti mohly skutečně hrát a jež by trochu jejich lásky vydržely. Velmi oblíbené jsou hračky, které se dají skládat a rozkládat a vůbec poddajný materiál: stavebnice, knoflíky, korálky, nastříhané a obarvené brčky, které se dají navlékat, pak figurky zvířátek a lidí, upravené jako loutky a loutkové divadlo. Darovníčci z betléma jsou však jen na koukání a jejich hledání podle barev oblečení, na nějaké pohyblivé scény je není možné pro jejich křehkost použít. Hračky pohyblivé jsou dětem milejší než nepohyblivé; odtud pramení jejich zájem o loutkové divadlo, pohádkové filmy, pohyblivé tahací panáky vystříhané z lepenky nebo o Kašpárka metajícího kotrmelce.

Nehodí se však stejně všechny hračky pro hochy i děvčata. Chlapci milují věci lomozivé, jako třeba buben, vlak, trumpety, houpací koně, pistole, auta, kdežto dívky věci tiché: stavebnice, panenky, korálky, knoflíky, šitíčko, nádobíčko a p. Dívky mají rády hračky světlých barev – žluté, oranžové, růžové, červené, kdežto hoši barev tlumených – zelené, fialové, modré. Jsou ovšem výjimky, ale u většiny dětí to tak je.

Je-li hra nezbytnou potřebou dětské obrazivé duše, nesmíme zapomínat i na druhou, rozumovou duši, jakmile se probudí. Proto má být dítě též vedeno k práci, a to již v předškolním věku. Může utírat nádobí, zalévat květiny, trhat lusky, sklízet drobné ovoce, maliny, angrešty, rovnat polínka u kamen, kolíbat mladšího sourozence. Zejména venkovské prostředí tu poskytuje mnoho příležitostí, proto jsou taky vesnické děti otužilejší, obratnější a silnější. Dobré je, můžeme-li dítěti svěřit nějakou stále se opakující povinnost, kterou by konalo sice samostatně, ale pod naším dohledem, například krmení králíků, svolávání a sypání zrní drůbeži, a vůbec pocit důležitosti ho potká, může-li vedle vozky na kozlíku držet opratě a hláskem řídit povoz. Dělá-li již i tyto práce, je dobré ho občas odměnit penízem. Vědomí, že si vydělalo a ušetřilo, působí po všech stránkách užitečně. Dítě se tak učí šetrnosti a svědomitosti až úzkostlivě, takže nerado přenechává povinnost jiným, je-li na čas zaneprázdněno.

pokračování

Vyprávění o růžích

Růže byly oblíbeny už před třemi tisíci lety a první záznamy o nich, jak tvrdí historikové, se datují z doby dva tisíce let před naším letopočtem, a to u starých Egypťanů a Peršanů. Římané používali růži jako odměnu za hrdinské skutky.

První počátky a kolébka divokých růží a růží stolistých je v jižním Kavkazu a v severní Indii. Odtud se růže rozšířila do celého světa. Kultury růží pro řez květů v Jižní Francii se datují od roku 1870. Samozřejmě, že růže starověku i středověku byly co do druhů a krásy vzhledem k dnešním požadavkům primitivní – ještě začátkem 18. století byl sortiment poměrně malý. Teprve po roce 1828 vznikaly každým rokem nové odrůdy. V letech 1828-1843 bylo vypěstováno 41 novinek. Z roku 1863 pochází např. velice známá růže pnoucí, která byla pěstována u nás ve sklenících jako Maréchal Niel.

Avšak od té doby se velice změnil vkus i zájem o růže, a tak už v roce 1870 bylo vypěstováno 409 novinek, do konce 19. století měl v seznamu dvorní zahradník v Berlíně Vielner už 6000 odrůd růží. V této době byla v pěstování růží na nejpřednějším místě na světě Francie a Anglie.

Avšak vraťme se od historie k dnešku. Růže na dnešních zahrádkách jsou stále oblíbené a poptávka po jejích keřích je značná. A také se zvyšují i nároky na vypěstování nových odrůd. Aby dnes mohla být zařazena do sortimentu nová růže, musí být v každém případě lepší než její rodiče, a to alespoň v některých znacích. U růží velkokvětých je rozhodující tvar poupěte, jeho výška, složení a délka květenství, což není nic jiného, než že se hodnotí, jak dlouho vydrží uříznutý květ ve váze. Dále se potom hodnotí celková zdravost rostliny a rezistence vůči listovým chorobám; rozhodující je také tvar a velikost listů a barva. List růží má být zdravý a lesklý. U drobnokvětých polyantek je zase rozhodujícím znakem množství květů nasazených na jednotlivých stoncích, jak dlouho je rostlina dokáže udržet při odkvětu, jak se čistí okvětí. U růží typu Garnet je zase důležitým znakem, aby růže udržela co nejdéle tvar svého květu – tato růže musí vydržet s rozkvetlým poupětem alespoň 10 dní v původním stavu. Tyto znaky se dnes šlechtitelé snaží přenést i na růže velkokvěté, a to je cesta velmi zdlouhavá. Ale dnes už takové odrůdy existují, a tak se můžeme těšit, že se jejich množství a sortiment bude i nadále rozšiřovat.

U růží, které se vysazují do parků, je třeba dbát na velké množství květů a na mrazuvzdornost, a to se týká i růží pnoucích, kde se dbá na to, aby na výhonech, které jsou dlouhé 120 až 150 cm i více, bylo květenství bohaté po celý rok. Jak vidno, nemají to šlechtitelé růží snadné, neboť jejich novinky, než se objeví na našich zahrádkách nebo ve váze na našem stole, musí prodělat mnohá srovnání s ostatními. Řada pěkných a zajímavých odrůd se přitom vyřadí, poněvadž nesplňují některá pěstitelská kriteria. Ale jinak to nejde, neboť doba a nároky se mění nejenom u růží.

Ale přistupme v našem vyprávění k základním pěstitelským radám. Keře růží se nejlépe uplatní na samostatném záhonku v trávníku, můžeme je však vysazovat ve

společenství s jinými druhy květin jako např. s trvalkami, letničkami nebo s cibulovinami. Nejvhodnější dobou pro sázení je podzim, k čemuž je několik důvodů:

Při koupi růží na podzim je poměrně velký výběr. Růže sázené na podzim kvetou příštím rokem daleko krásněji než při jarní výsadbě, netrpí tolik v horkém létě suchem. Keře sázené na podzim vytvoří do zimy nové sací kořínky, takže na jaře se už normálně vyvíjejí, Naproti tomu růže vysazované na jaře vyžadují mnoho péče, než se ujmou.

Růže vysazované na podzim nezakracujeme, tento zákrok provádíme až na jaře. Zakoupené keře by měly mít nepoškozené hlavní kořeny, ale i nepoškozené jemné kořínky. Keře před vlastní výsadbou namočíme nejprve alespoň na 2 hodiny do nádoby s vodou, aby kořenová soustava zbytečně nevysychala. Pokud zakoupené růže nemůžeme hned zasadit, můžeme je založit do vlhké země na zastíněném místě. Před vlastním sázením je zapotřebí mírné zakrácení kořenů, seřezáváme jen kořeny poškozené až na zdravou část. Všechny jemné kořínky, pokud nejsou poškozeny, necháváme bez řezu. Upravené keře můžeme namočit před výsadbou do řídké hliněné kaše. Každý keř sázíme tak hluboko, jak rostl původně ve školce, a případně raději o 2 až 3 cm níže, aby základ korunky byl v zemi. Nesmíme zapomenout na dobrou zásadu, že totiž při sázení keřů nebo i stromků růží zem nikdy nesešlapujeme, ale jen lehce a opatrně přimáčkneme. Při sázení v době sucha na podzim je nutná důkladná zálivka a nakopčení okolní zeminy ke keřům, aby výhonky vyčnívaly nad okolní terén jen 5 cm.

Na jaře zem odhrneme a provádíme řez. U růží velkokvětých seřízneme výhonky na 3 až 4 očka, růže drobnokvěté neboli polyantky seřezáváme na 2 až 3 očka. Po jarním řezu opět nahrneme zeminu ke keřům, aby jarní sluníčko zbytečně nevysušovalo výhony, a nad zemí ponecháme jen vrchní očka.

Vysoké neboli stromkové růže vysazujeme podobným způsobem jako růže keřové, ale výsadbu stromku je lépe provést na jaře. Sázíme opět o 2 až 3 cm hlouběji, mírně šikmo. Kořeny upravujeme řezem jako u růží keřových. Po zasazení nevyvazujeme ihned ke kolíkům, nýbrž kmínky opatrně ohneme k zemi a korunku upravenou řezem zahrneme zemí. Při tomto způsobu očka lépe vyraší, neboť tak rychle nevysychají. Teprve po vyrašení je vyvážeme ke kolíkům. Na podzim svážeme koruny stromků provázkem, ohneme je do předem připravené jamky a zahrneme zemí. U stromků starších, které nemůžeme ohnout k zemi bez nebezpečí zlomení kmínku, svážeme výhonky v korunce a obalíme slámou nebo silným papírem. Během vegetace je důležitá u vysázených stromků nebo keřů zálivka. Lze doporučit 10 l vody na jeden keř nebo stromek.

Růže vyžadují půdy středně těžké, s dostatečnou zásobou humusu a živin. Při pěstování jsou nevhodné těžké nebo kyselé půdy. Stanoviště má být slunné a vzdušné. Ve stínu růže špatně kvetou, dřevo špatně vyzrává a rostliny lehko zmrznou. Před výsadbou půdu prokypříme do hloubky alespoň 40 cm a dobře vyhnojíme kompostem. Jamka pro růže má být alespoň 40 cm široká a dostatečně hluboká, aby se kořeny při výsadbě mohly dobře rozprostřít.

Výstřižek z novin Miloslav Ryšán

ZNAKY NA PEČETÍCH MĚST A VESNIC JILEMNICKA

Timoteus Čestmír Zelinka, OA Semily
dokončení

Benecko - kruh o průměru 25 mm – uprostřed pečetního pole hlava srnce hledící zleva doprava, mezi parůžky křížek – opis: OBEC BENECKA.

Dolní Dušnice – ovál na výšku 24 × 28 mm – znak: tři pahrbky a na nich tři stromy (topoly) – opis: S. DER GEMEIN DUSCHNITZ.

Dolní Rokytnice – ovál na výšku 24 × 28 mm – znak: stojící medvěd na zadních nohou hledící vpravo – opis: DORF NIEDERROCHLITZ.

Dolní Štěpanice – ovál na výšku 24 × 28 mm – znak: dvě zkřížené širočiny, mezi topory nahoře a dole rosety – opis: WESS DOLNI SSTIEPANICZE.

Františkov – ovál na výšku 24 × 28 mm – znak: na vodorovné půdě liška kráčící zleva doprava - opis: DORF FRANZENTHAL

Harrachov – ovál na výšku 24 × 28 mm – znak: skleněný pohár (velmi málo zřetelný) – opis:: HARACHSDORF.

Horní Branná – dvě pečeti, větší – ovál na výšku 24 × 28 – znak: žena čelně stojící, v pravé ruce dlouhý rovný meč vztyčený vzhůru, mírně pokrčená levá ruka drží dvoustranné visací váhy – opis: DORFF OBERBRANNA; Menší pečeť = ovál na výšku 20 × 23 mm – znak: tentýž v obrácené poloze, levá ruka drží plamenný meč a pravá drží váhy – opis český: OBEC BRANNA.

Horní Rokytnice – ovál na výšku 24 × 28 mm – znak: stojící ovce přivázaná na vodidle ke kůlu – opis: DORFF OBERROCHLITZ.

Horní Sytová - ovál na výšku 24 × 28 mm – znak: havíř v dlouhém rozhaleném plášti, s vysokou čepicí, v pravici s napřaženým hornickým kladivem – opis: WESS SITTOWA.

Horní Štěpanice – ovál na výšku 24 × 28 mm – znak: dvě zkřížené sekery, nahoře, dole a po stranách čtyři poupata – opis: WESS HORZENI SSTIEPANICZE.

Hrabačov – ovál na výšku 24 × 28 mm – znak: dvě zkřížené hrábě obrácené dolů- opis:WESS HRABACZOV.

Jestřabí – ovál na výšku 24 × 28 mm – znak: nad zvlněnou půdou letící jestřáb s roztaženými křídla ve vějíři brkoví – opis: WESS JESTRZABI.

Jilem – kruh o průměru 27 mm – znak v celém pečetním poli: rozkošacený strom rostoucí z travnaté půdy – nápis po obou stranách kmenu: GILEM

Kruh – ovál na výšku 24 × 28 mm – znak: pokrčená levice držící vzhůru kruhový věnec – opis: WESS KRUCH.

Křížlice – ovál na výšku 24 × 28 mm – znak: tři kříže pyramidově postavené (rovnoramenné, osmihranné – maltézké), dva dole a jeden uprostřed výše – opis: WESS KRZISSLICZ.

Kundratice – ovál na výšku 24 × 28 mm – znak: jezdec na cválajícím koni zleva doprava – opis: WESS KVNDRATICZE.

Martinice - ovál na výšku 24 × 28 mm – znak: na půdě s nízkým porostem kůň ve skoku zleva doprava s hlavou obrácenou zpět – opis: WESS MARTINICZE.

Mrklov – ovál na výšku 24 × 28 mm – na trávníku tři květy větší a mezi nimi dva květy menší – opis: WESS MRKLOW.

Mříčná – ovál na výšku 24 × 28 mm – znak: dřevěný tkalcovský stav v jednoduchých konturách (poškozeno) – opis: WESS WE MRZICZNA.

Peřimov – kruh o průměru 26 mm – znak: strom stojící uprostřed trávníku, po stranách stromu na trávníku dva ptáci hledící do koruny stromu – opis zčásti nečitelný: . . . PERZIMOW UND HAG . . . (Háje).

Poniklá – ovál na výšku 24 × 28 mm – znak: roubená studně s jednoduchým rumpálem – opis: WESS PONIKLA.

Rokytno – ovál na výšku 24 × 28 mm – znak: muž – horník jdoucí zleva doprava, v pravé ruce držící kladívko a v levé ratolest – opis: DORF SALENBACH.

Roudnice – ovál na výšku22 × 25 mm – znak: bohatě zdobený věnec – nápis v mírném oblouku RAUTNICZ a nad nápisem koruna se čtyřmi liliemi.

Roztoky – ovál na výšku 24 × 28 mm – znak: zkřížené meče s hroty vzhůru, mezi čepely tři růžice – opis WESS ROSTOK.

Studenec – ovál na výšku 24 × 28 mm – znak: čelně stojící žena (snad obdoba znaku Horní Branné) patrně s měčem a váhou (obraz nezřetelný a nejasný) – opis zprvu nečitelný: . . . STVDENECZ. . .

Valtěřice – ovál na výšku 24 × 28 mm – znak: spřežení koní táhnoucí zleva doprava pluh – opis: WESS WALTIERZICZE.

Víchová – ovál na výšku 24 × 28 mm – znak: stojící snop nebo vích, uprostřed povříslem spoutaný a nahoře zakončený vějířem klasů – opis WESS WICHOWA.

Vítkovice – ovál na výšku 24 × 28 mm – znak: na zaobleném pahrbku na zadních nohách stojící (ve skoku) kamzík s růžky (nebo kozel) – opis: DORFF WITKOWITZ.

Nejstarší podoba znaků měst, městeček, s výjimkou Jablonce nad Jizerou a vesnic na Jilemnicku, se zachovala jen na pečetích, z nichž otisky vesnických pečetí s dávno za-

pomenutými znaky se dochovaly pravděpodobně jen v jediném dokladu v Eichlerově sbírce v Archívu Národního muzea v Praze.

K souboru otisků pečetí z dominia Jilemnice je konečně připojena i řada otisků pečetí farních z celého panství. Jsou většinou oválné na výšku a vedle legendy (v latině nebo v němčině) nesou obraz světce, jemuž je příslušný kostel farní zasvěcen.

Jilemnice – ovál na výšku 28 × 32 mm – STARKENBACHER PFARREISCHEN SIGIL – sv. Vavřinec.

Mříčná - ovál na výšku 25 × 30 mm–SIGILLUM PAROCHIAE MŘÍČNENSIS–sv. Kateřina Alexandrinská.

Roztoky (lokalie) – ovál na výšku 32 × 38 mm – ROZTOKEN KRUCHEN SIGIL – sv. Filip a Jakub.

Horní Branná - ovál na výšku 28 × 32 mm – SIGILLUM ECCLESIAE BRANNESIS - sv. Mikuláš.

Horní Štěpanice – kruh o průměru 28 mm – SIGILLUM PAROCHI ECCL STIEPANICENSIS (kostel sv. Vavřince) - obraz: Boží oko v rovnoramenném trojúhelníku v bohatých paprscích záře.

Dolní Rokytnice ovál na výšku 30 × 36 mm – SIGILLUM PAROCHIALIS ECCLESIAE ROCHLICENSIS – sv. Michal archanděl.

Poniklá – ovál na výšku 24 × 28 mm – SIGILLUM ECCLE PAROCHIALIS PONICLIENSIS S. IACOB. AM. - Sv. Jakub Větší.

Jablonec nad Jizerou – ovál na výšku 28 × 32 mm – SIGILLUM PAROCHIALIS ECCLESIAE JABLONECENSIS – sv. Prokop.

Harrachov – ovál na výšku 30 × 36 mm – SIGILLUM LOCALIS ECCLESIAE HARRACHDORFENSIS - sv. Václav.

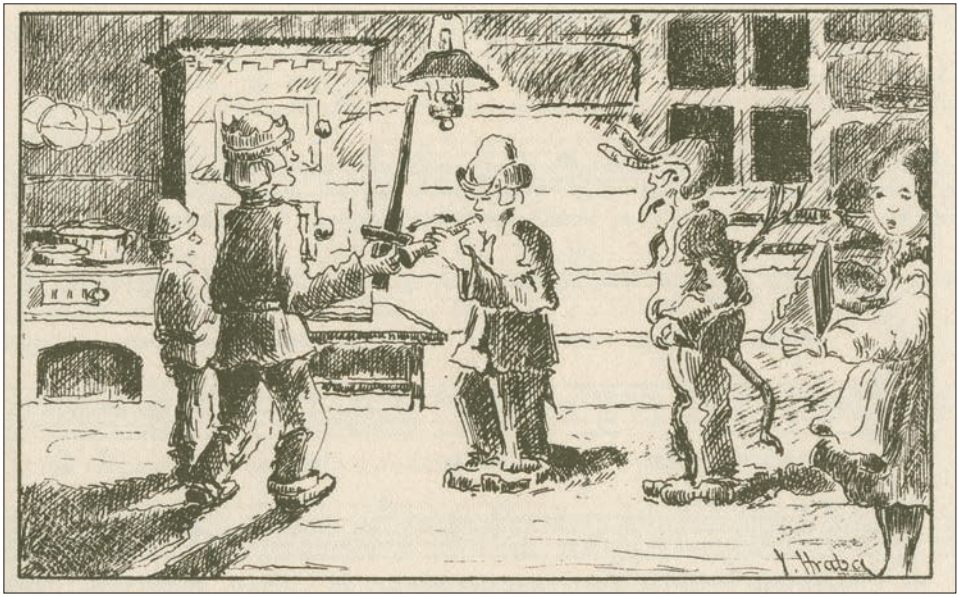
Vítkovice – ovál na výšku 27 × 31 mm – SIGIL ECCLESIAE WITKOWICENSIS – nad dvěma zkříženými klíči dvojramenný kříž cyrilometodějský.

Na konci řady farních pečetí jsou připojeny i otisky dvou pečetí farního úřadu evangelické církve augsburského vyznání v Křížlicích – menší = ovál na výšku 24 × 28 mm; větší = ovál 28 × 32 mm - KIRCHENGEMEINDE ZU KRISCHLITZ SIGEL D. EVAN. A. C. – kalich s hostií, v pozadí otevřená kniha, pod kalichem kříž zkřížený s palmovou ratolestí a v úhlu obou dolních břeven kříže ležící beránek, nad kalichem v rovnoramenném trojúhelníku oko v paprscích záře

Sborník prací východočeských archivů, ročník I. 1970

Půlnoční mše a koledování

Jan Luštinec

Zakončením Štědrého večera byla půlnoční mše, kterou v některých krkonošských obcích zahajoval ponocný troubením. V Jilemnici se vytrubuje před „půlnoční" v kostele dodnes.

K tradici vánoční hudby patří pastorální mše a pastorely. Byly to sólové a vícehlasé zpěvy doprovázené smyčcovými a dechovými nástroji. Skládali je již v 18. až 19. století čeští kantoři, kteří se tak zasloužili o povznesení české hudebnosti i v nejzapadlejších obcích a o udržení českého jazyka a českého povědomí u nejširších vrstev národa. Tradice hudebních vánočních slavností, pastorel a koled byla v celé krkonošské oblasti velmi silná a na vysoké úrovni, o čemž svědčí zápisy složité hráčské techniky v partiturách. V Jilemnici působil v druhé polovině 18. století učitel František Jech, výborný klarinetista, který hrával ve vánočních skladbách a dostal se svým mistrovstvím do obecního kulturního povědomí. Krátce zde žil i autor pastorel a pastorálních mší Ferdinand Václav Doubravský (1747-1829).

K vánoční hudbě patří také krkonošské koledy. Jsou dějově bohaté. Kromě melodicky i textově vroucího ztvárnění Ježíškova narození rozpustile zachycující náladu zimního času, humorně a drsnějšími melodiemi i slovy líčí různé útrapy s pečením koláčů či štědrovnic, nezřídka se v nich objevují sociální motivy.

Vánoční čas zakončovalo koledování a vánoční jesličkové hry. Někde se koledovalo již o Štědrém dnu, ale obecně až o druhém svátku vánočním na svatého Štěpána 26. prosince. Byl to den, kdy po dlouhém půstu, odříkání a rozjímání se opět plně rozvinulo veselí, první taneční zábavy, návštěvy sousedů spojené s obhlídkou betlémů. Dalšími dny, kdy se chodilo koledovat, byl Nový rok a slavnost Tří králů (6. ledna). Koledníci obcházeli stavení a zpívali za doprovodu hudebních nástrojů, někdy pouze obyčejné harfičky. Původním smyslem koledy bylo přinést štěstí a popřát zdar v hospodářském a rodinném životě. Za koledu byli koledníci odměňováni koláči, na Vysocku křehtíkem (malým bochánkem podobným velikonočnímu mazanci), později peněžitými dary. Tři králové někde chodívali již od Vánoc a koledovali až do 6. ledna.

Lidové pastýřské vánoční hry předváděné mezi Vánocemi a Novým rokem vyšly z již zmíněných barokních pastorel, ve kterých se oslavovalo narození Ježíška. V lidovém prostředí si je lid uzpůsoboval do malých divadelních představení, takzvaných obchůzkových vánočních her, provozovaných odrostlými chlapci. Z pamětí řídícího učitele z Branné Antonína Klikara, který žil v polovině 19. století, máme zprávu o tom, že mezi Vánocemi a Novým rokem chodili v okolí Jilemnice „jesličkáři". Jeden z chlapců představoval anděla, přes oblek měl bílou košili opásanou červenou šňůrkou a na krku červený šátek, na hlavě vysokou čepici s vroubkovaným okrajem z pozlaceného papíru. Dva chlapci byli oblečeni jako pastýři Kubové s vysokými nahoře zahnutými pastýřskými holemi a brašnami. Další postavou jesličkové hry byl mládenec oblečený jako voják tak, že obyčejný kabátek měl vyzdobený na způsob vojenského fráčku, šůsky ohnuté a z pozlaceného papíru výložky a porty. Po boku měl dřevěnou šavli v pozlacené pochvě, v ruce dřevěnou pokladničku. Poslední byl čert, černě ustrojený s rohy a vyplazeným jazykem, ušitým z červeného sukna. Jesličkáři nesli malý betlém a za zpěvu a recitace předváděli hru o narození Ježíška i s humorným pokořením čerta a domlouváním o cestě do Betléma.

Z knihy Krkonošské koledy od autora Josefa Horáka vydané v reprintu roku 2013 s úvodním slovem Jana Luštince v nakladatelství Dauphin v Praze podle původního vydání z roku 1939 v nakladatelství Josefa Krbala v Lázních Bělohradě.

Poznámka red.: Z této knihy přetiskujeme ilustraci Jesličkářů od Vladimíra Hraby, kde je zachycena scéna představení, ale tak, jak jsem ji několikrát viděl tady na Benecku a dokonce i v roli čerta jako šesťák ve škole ve Vrchlabí. Totiž ve vzpomínce Antonína Klikara je možné, že se tak jinak opravdu scéna v 19. století a kostýmech opravdu provozovala, ale autor Josef Horák ji zapsal tak jak ji v knize malíř pak zvěčnil a jak ji tady asi benečtí občané pamatují. Takže anděl nemá u nás pozlacenou korunu, ale drží jesličky a je v kostýmu anděla třeba jako v mikulášské nadílce 5. prosince. Pozlacenou korunu a meč má král, a ne voják; dva pastýři souhlasí, jen mají kabáty dnes naruby.

ZATMĚNÍ BOHA

Slavomír Ravik

Dejte mi pevný bod a já pohnu Zemí. (*Archimedes ze Syrakus, 287-212 př. Kr.)*

Lidstvo se buď vrátí k Bohu, anebo se zničí. *(Albert Einstein, 20. stol. 1879-1955)*

Mezi všemi mými pacienty, kteří překročili střed života, tj. 35 let, nebyl jediný, jehož problém by nakonec nebyl náboženské povahy. A žádný z nich se doopravdy neuzdravil, dokud nenalezl náboženskou orientaci. *(Psychiatr Carl Gustav Jung, 1875-1961)*

S pojetím „zatmění Boha" přišel významný teolog minulého století, Martin Buber (1875-1865), tedy současník dnešních starců, právě tak jako psychoterapeut Jung, anebo Albert Einstein. S Martinem Buberem jsme tedy pochopili, že Bůh před námi skryl svou tvář, zatímco spousta lidí na planetě přišla z tohoto hlediska o sluch i zrak. Není divu. Dáme-li ještě jednou slovo tomuto teologovi, který za našeho času zesnul na pravém místě, totiž v Jerulazémě, tedy se dozvíme, proč se tak stalo:

„Bůh, ano, nejobtížnější ze všech lidských slov. Žádné jiné nebylo tak špiněno, tak rváno. Lidská pokolení svalila tíži svého života naplněného úzkostmi na toto slovo a zatlačilo je do země, leží v prachu a nese veškerou jejich tíži.

Tak došlo k osudnému „zatmění". Což bylo ovšem pozorováno starozákonními proroky, a jeden z nich, Izaiáš již před dávnými časy dumal právě nad skrytou tváří Boha. (Iz 45,15). V biblických textech se dočítáme, že „v těch dnech bylo slovo Hospodinovo vzácné, vidění nebylo časté". (1. Sam. 3,1)

Zapomínáme, že naše planeta je osudem, který trestá provinění, jež jsme si sami nadrobili. Indický duchovní svět se svým pojetím reinkarnací a karmických trestů, opakovanými návraty na pozemské jeviště dovede poradit: platíme za vlastní ničemnosti, jichž jsme se dopustili v předchozím životě.

řesťanství nás sice vede k pojetí, že jsme si, jako duchovní jednotky našeho světa rovni – svými základními právy ovšem. I když pozorujeme, že svým nadáním, svým založením i tváří rovni zdaleka nejsme. Což většina z nás přijímá jako samozřejmost, nikoli jako dar, spojený se zcela konkrétním posláním a zadáním. Indický duchovní okruh se s tímto tématem nerovnosti dávno vypořádal opakováním několika životů. Tedy soubor nerovností a hrůz odehrávajících se na naší planetě, není ani pro nás, ani pro buddhismus dílem božstev, před nimiž se třásla celá antika, ale dílem nás, pozemšťanů, kteří ztratili soudnost a míru.

Člověk žil ovšem dlouho ve skromných podmínkách, a tedy byl vírou zakotvený

v naději, že mu po přejití běd bude odměnou účast na Božím království. S novověkem se ovšem zrodily jiné míry a zvýšené nároky – dali jsme přednost všemu měřitelnému a hmatatelnému, a ve své fyzické bídě jsme (když jsme technicky dospěli) vsadili na vlastní bohatou říši – a to rovnou a hned na této pevné zemi. Boha jsme kupodivu najednou nepotřebovali, z víry se stala pověra, otroctví a blud. Jen v krajní úzkosti jsme si na tuto Výsost vzpomněli, prosbami, nářkem nebo také výčitkami a prokletím. Jeden z psychiatrů našeho věku Erich Fromm, výstižně poznamenal, že „dnešní člověk se spíš podobá tříletému dítěti, které volá otce, když ho potřebuje, ale jinak, když si hraje, je zcela soběstačné".

Nicméně byla to věda, která nám dala zrovna v podvečer našeho třetího tisíciletí nahlédnout do hlubin vesmíru, jenž je součástí nekonečného množství dalších vesmírů. Naši jaderní badatele se noří do tajů struktury hmoty a do počátku naší existence, do tajů velkého třesku. Dešifrovali také genetický kód a podívali se na zeměkouli z opačné strany vesmíru. Nebylo divu, že skoro všichni tváří v tvář novému náhledu dospěli k víře. Neboť našli onen pevný bod, po němž kdysi marně toužil slavný Archimédes dávno před Kristem.

Jak se zdá, v obecné krizi, do níž patří i krize víry, nás v nejistotě začíná přitahovat touha po „betonovém zakotvení", ať již žijeme kdekoli. Pochopili jsme totiž, že žádná z konstant, na nichž je založen náš svět, není nahodilá. I sám život je velkým zázrakem. Tudíž i tak řečení ateisté musí přijmout základní fakt, že nic se neděje a nedálo náhodou, a prozíravější z nich usoudili, že náhoda je jenom je pseudonym Boha, který se (v čase svého zatmění) nechce podepsat.

znikla tak velmi početná „šedá zóna" věřících/nevěřících, kteří nemohou než přiznat, že „něco existuje", že cosi neznámého dává světu řád; ovšem tito nečisté (od vágní představy něčeho nad námi), odmítají na toto klíčové místo jmenovat a dosadit tolikrát zatracovaného Boha.

Nezbývá, než se věnovat onomu osudovému pevnému bodu, tušeného již dávnými civilizacemi. Tuto jistotu v sobě nesli indiáni, zcela výjimečné místo zaujal židovský národ se svým Jahvem, tedy starozákonním Bohem. Protože antický svět poznával Boha jako dárce moudrosti, dovednosti řemesel, úrody, odvahy na válečném tažení a rozhodčího v soudech, rozdrobili si Boha na jednotlivé boží instance. Respektovali tedy téměř nespočitatelné množství bohů, bohyň a hrdinů, co by jejich potomků.

Opomenutím těchto tradic, jsme se ovšem zbavili jistících kotev, a ztratili jsme duchovní nadhled. Z našeho života se vytratily tak základní pojmy, jako je ticho, uctivá bázeň, slyšet, vyvolení, milost, hřích, stud či smlouva. Ty nejstarší smlouvy uzavřel Bůh s biblickými prominenty, tedy s Mojžíšem i Abrahamem. Tak jsme se sami oloupili o pojetí smyslu a odpovědnosti, i o zmíněný sluch. Když nebyli naši předkové tolik přetíženi technickým rámusem, slýchával i utišující odpovědi, nebyli v žádném případě sami, a tedy snáze odolávali úzkostem i stresu doby. I dnes ovšem dobře

jištěnému člověku pomůže trochu upravený citát nového zákona. Bůh tu byl – obrazně řečeno – často světlem, pastýřem, dobrým hospodářem nebo vinařem, ale také dveřmi. Ač je to k nevíře, i autor těchto textů v okamžiku těžkých zkoušek před vstupem do místnosti, v níž se mělo odehrát drama, si při stisku kliky s patřičným soustředěním pomyslel: „Pane, Ty jsi ty dveře!" A již v okamžiku, kdy uchopil kliku, vnímal svou jistotu a nabil se duchovní převahou.

V této souvislosti nelze nepřipomenout, že se v biblických textech vyskytuje hodně často slovo „brána" – projít branou bylo totéž co absolvování životní zkoušky, často byla ve hře proměna životního stylu. Šlo pokaždé o volbu, či symbolický krok do nové životní fáze. Tedy není nezajímavé, že se brána vyskytuje v bibli na 217 místech.

No a „brána" se stává akutním pojmem právě v tomto čase, kdy přecházíme ze čvrtohor do pětihor, kdy se stáváme škůdcem či predátorem na této planetě, a kdy se uzavírá zase jednou minulost. Již zmíněný futurolog naší doby, Alvin Toffler shledává, že jsme poslední generací staré civilizace a první generací nové civilizace. Končí éra průmyslového vývoje a vstupujeme na půdu nového společenství, v němž zmizí lidská dřina. Tato epocha nemá ještě jméno, začíná však, jako každá historická proměna hlubokou krizí – ve všech sférách našeho bytí. Od zastaralých myšlenkových šablon, přes sociální nouzi, těžce poškozenou přírodu k nesmyslnému mocenskému uspořádání. Navíc s potřebou odpovědných osobností, které se musí ujmout řízení zrovna v tak významném okamžiku, kdy nemáme ani srozumitelné vize. Společnost se řídí samospádem, u kormidla našeho plavidla se strkají vyložení psychopati.

řitom, vzpomeneme-li si na slova někdejšího papeže Benedikta XVI., se v našich duších rozhostila poušť. Prázdná to pustina, v níž občas se objeví fata morgana, tedy laciná iluze. Někdy – jako Židé, kteří putovali pouští do své „zaslíbené země", hořekujeme nad plnými stoly země, kterou opouštíme, nebo budeme muset opustit. Nicméně byla to kdysi velká životní učebnice, v níž si Židé srovnávali své stupnice hodnot. Nicméně lid při čtyřicetiletém putování měl aspoň jednu jistotu, zvykl si totiž „chodit s Bohem" (Mich. 6,8).

Tady bude na místě vzpomenout francouzského myslitele René Voillauma, (1905 2003), dle něhož „poušť" je více než ústraní, protože ve své rozloze a ve své prázdnotě přivádí člověka k hranici jeho slabostí a jeho bezmoci a nutí ho hledat sílu jen v Bohu. Nese v sobě znamení chudoby, strohosti, krajní jednoduchosti, úplné bezmocnosti člověka, který objevuje svou slabost, protože člověk není s to jen svými silami obstát tváří v tvář poušti. . . "

V tomto smyslu je Izrael svým způsobem unikátní zkušeností dějin, protože nám zanechal na stránkách Starého zákona popis didaktické výchovy židovského národa na Sinajské poušti. Trasou, kterou by Židé zvládli za dva týdny, museli putovat čtyřicet let, samozřejmě cestou selhávali, kořili se pohanským bůžkům, bouřili se, a protože ani Mojžíš svou roli nezvládl bez chyb, sám nakonec do „zaslíbené země" ne-

vstoupil. Mohl těsně před cílem aspoň nahlédnout do zasvěcených končin s hory Nebó, dvacet kilometrů od ústí Jordánu do Mrtvého moře. Tam tedy také skončily jeho útrapy, a jak se psávalo na biblických stránkách, „odešel sytý svých dnů. . . "

Co se jiných božstev týče, stojí za pozornost malá připomínka, kterou nám zanechal náš současník R. La Valle (ve Spirituálním slovníku str. 698): Citovaný autor napsal, že náš svět je „plný uchazečů o roli Boha. Každý se chce vydávat za absolutní měřítko. Moc, zákon, řád, peníze, majetek, obchod, produktivita, spotřeba, svoboda, věda, strana, stát, církev, ideologie, světový názor. Každá věc, i dobrá v míře v jaké usiluje převýšit člověka a usadit se nad ním jako poslední instance se zvrhla v modlu, ve světáckého bůžka, ve lživou a často vražednou velmoc". A to je první naučení – čas nakonec zpochybnil všechny uvedené pojmy, jak jsme shledali při lámání pečetí apokalypsy. Zdánlivá božstva, o nichž se hovoří v tomto odstavci, nám zamlžovala skutečný poměr lidstva a jednoho každého z nás k věčnosti.

Druhým problémem, který trápí pochybovače – je nedostatek důkazů o existenci Boha. „Dej nám znamení", volají, nebo „učiň zázrak"!" My, kteří jsme Ho již našli, víme, že nejde o eskamotéra, který by ochotně předváděl na nepatrném pozemském jevišti uprostřed hlubinných dálav miliard vesmírů. Teolog Buber, který již na těchto stránkách promluvil, nám na dané téma zachoval tento vzkaz: „zázrak je něco, co se stane; ale pouze tehdy, když se stane lidem, kteří jsou schopni nebo připraveni ho jako zázrak přijmout. " Což ovšem není náš případ – my se snažíme Boha přijmout jako mága, aniž by výjev poznamenal náš náhled na život a vlastní poslání. Čekáme jen na „čáry máry fuk", které bychom pojali jako kouzelnický trik, odměněný potleskem; pro nás osobně by ovšem tato podívaná neměla hlubší význam. Ježíšův čas s řadou významných zázraků byl ovšem spojen s vírou nešťastníků, že jim může být pomoženo. A také prozření slepých, abychom si připomněli jeden z příkladů, přispělo k duchovnímu prozření pacientů. Navíc Ježíše provázel evangelista Lukáš, údajně lékař, který se věnoval průběhu léčení a anamnéze chorých.

Dokončení příště.

Odhalená skrytá výzdoba nitra nerostů

ODHALENÁ KAMENÁŘSKOU PRACÍ JAROSLAVA F. Z DOLNÍCH ŠTĚPANIC

ACHÁT (SiO_2 s kalcitem)

naleziště: CZ – Turnovsko – Bezděčín
tvrdost: 5,5 – 7 (Mohse)
barva: neprůhledná, s šedobílými a světlehnědými proužky
velikost: 45 × 35 mm
použití: šperkařství
zpracování: řezání, broušení, leštění, JF
užití: V citové rovině pomáhá překonávat negativní pocity a nahořklost, kterou někdy máme na srdci. Léčí vnitřní zlobu, posiluje lásku, pocit bezpečí a jistoty, neboť odstraňuje vnitřní napětí

OPÁL obecný minerál)

naleziště: SK Prešov, Dobruk
tvrdost: 5 – 6,5 (Mohse)
barva: žlutohnědý s odstíny a šedočerný Mg
velikost:54 × 35 mm
stáří: asi 2 miliardy let
zpracování: řezání, broušení, leštění, JF
užití: Jedná se o kámen pokušení, jenž zesiluje city a uvolňuje zábrany. V některých případech energii spíše rozptylují. V citovém životě byl opál odedávna spojován s láskou a vášní.

Fotografie brožů v předešlých textech jsou také ze zas jiné sbírky JF.

